

ROMÁNSKÝ SLOH

Dějiny kultury – Jasanská, Marková
Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Charakteristika románského slohu

- umělecký sloh vrcholného středověku, který se v českých zemích začal objevovat v jedenáctém století a pokračoval až do poloviny století třináctého
- přeměna společnosti směrem k vrcholnému středověku se odrazila hlavně na monumentálnosti architektury
- malířství a sochařství plnilo především okrasnou funkci s náboženskou tematikou

Charakteristické rysy románské architektury

valená klenba = klenba ve tvaru půlválce, která překlenuje prostor mezi dvěma stěnami

apsida = výklenek za oltářem

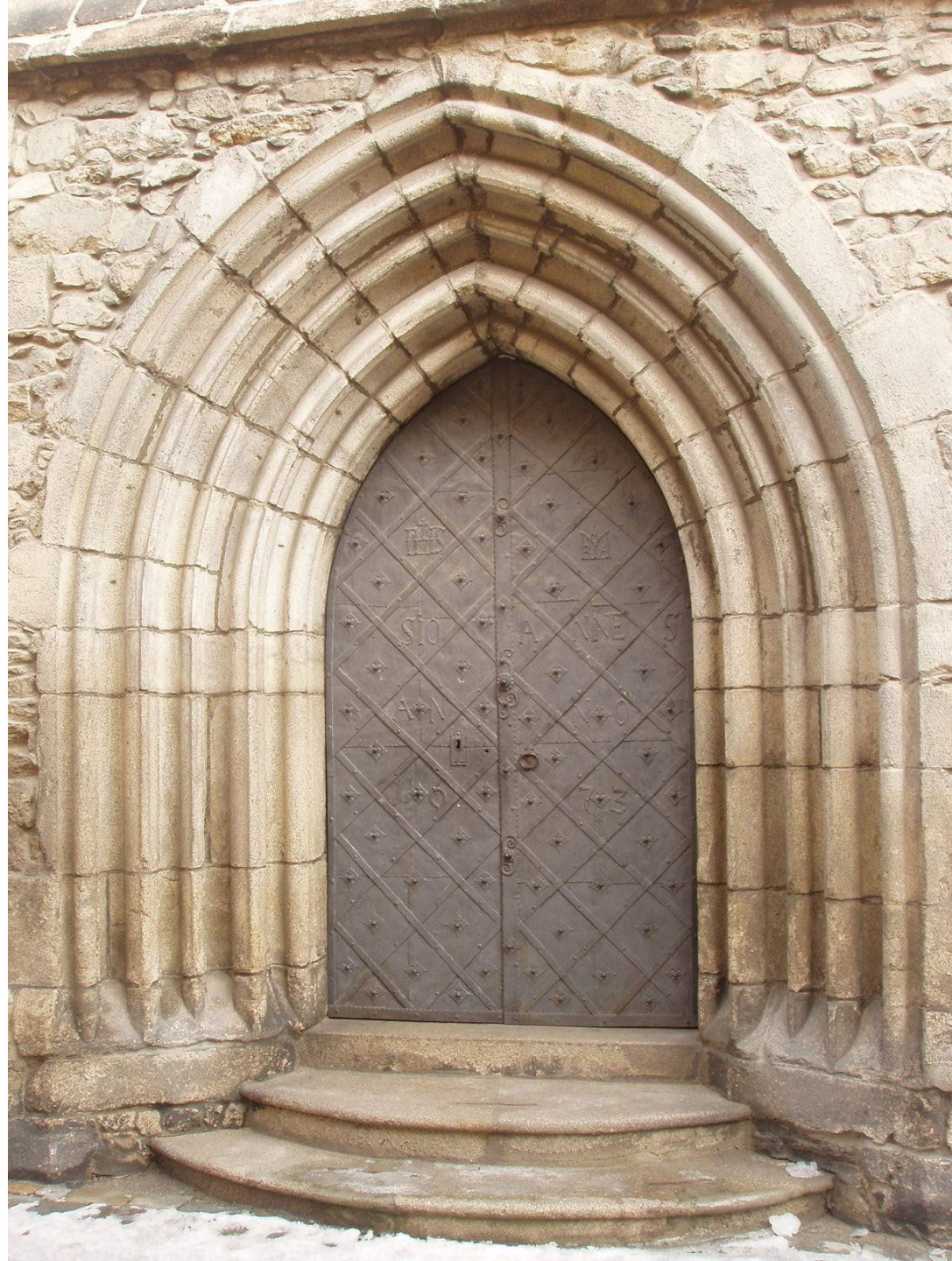
křížová klenba = nejběžnější typ středověké klenby, který vzniká jako průnik dvou vzájemně kolmých ploch

ústupkový portál = portál stavěný tak, aby malé dveře působily větší tím, že se rozšiřují do stran

Románská architektura v Čechách

- v tomto období vznikají v Česku první kamenné stavby (kostely, kláštery a hrady)
- centrem českého státu v tu dobu byla už od samého začátku Praha

ROTUNDA SV. KATEŘINY VE ZNOJMĚ

ROTUNDA SV. JIŘÍ NA ŘÍPU

ROTUNDA SV. KATEŘINY V ČESKÉ TŘEBOVÉ

BAZILIKA SV. JIŘÍ NA PRAŽSKÉM HRADĚ

BAZILIKA SV. PROKOPA V TŘEBÍČI

KOSTEL SV. JAKUBA V JAKUBU U KUTNÉ HORY

Románské sochařství v Čechách

- funkce sochařství byla především v šíření náboženských idejí
- sochařství bylo vázáno na kostel a bohoslužbu

ÚSTUPKOVÝ PORTÁL PORTA COELI

KOUŘIMŠTÍ LVI V KOSTELE SV. ŠTĚPÁNA

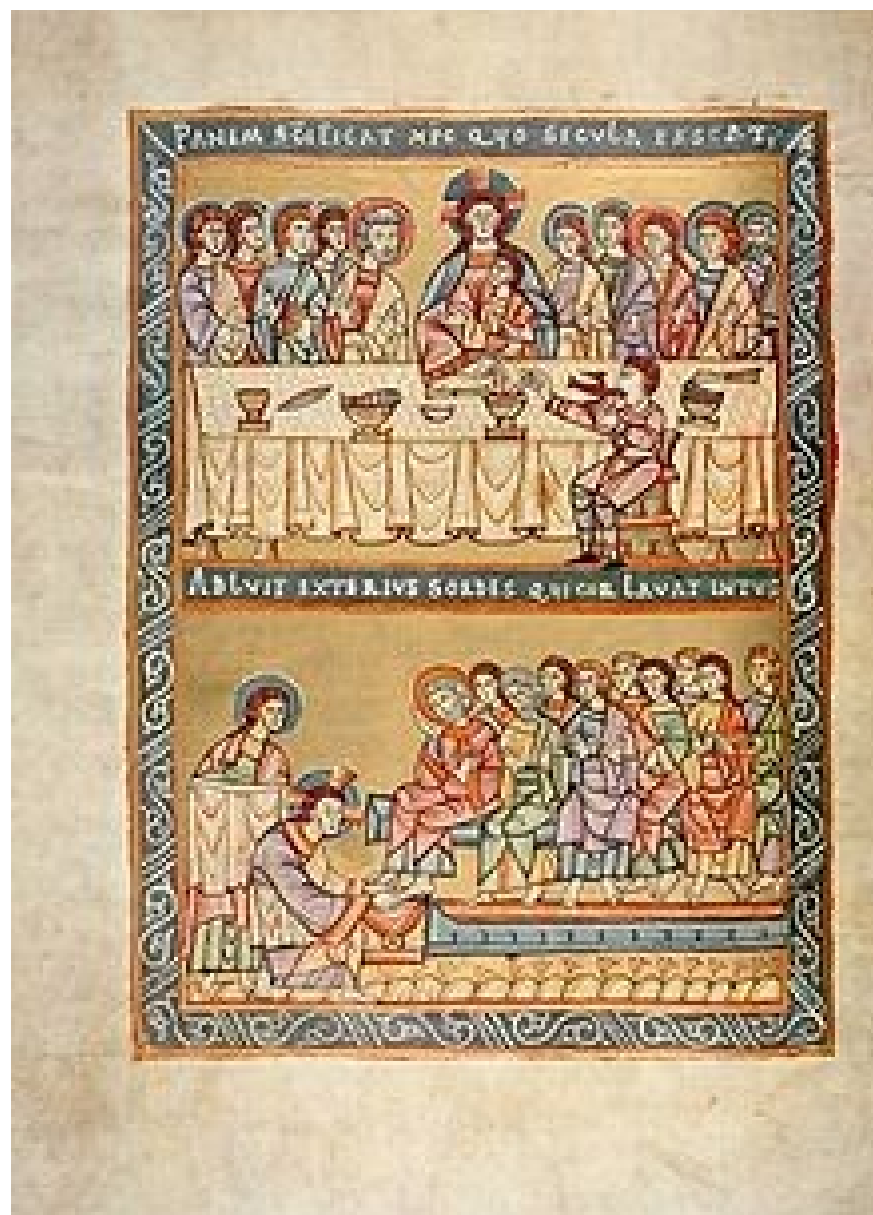
RELIÉF Z JUDITINA MOSTU

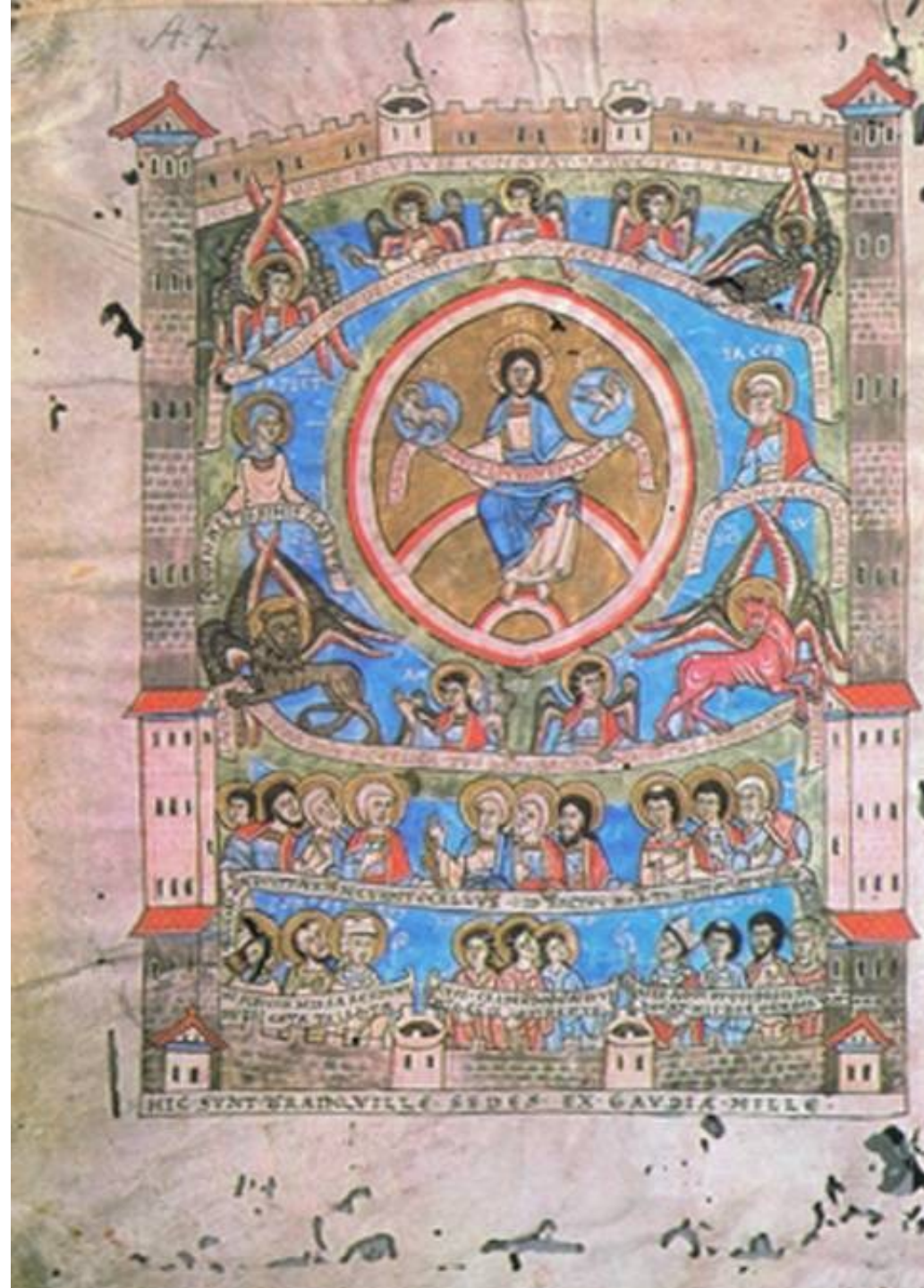

SOCHAŘSKÁ VÝZDOBA KOSTELA SV. JAKUBA V JAKUBU U KUTNÉ HORY

Románské malířství v Čechách

- funkce malířství byla především v šíření náboženských idejí
- malířství bylo součástí románské architektury, sloužilo jako výzdoba
- typické jsou biblické motivy ze Starého a Nového zákona
- bohatá je také výzdoba knih

ILUSTRACE DE CIVITATE DEI

MALBY V ROTUNDĚ SV. KATEŘINY VE ZNOJMĚ

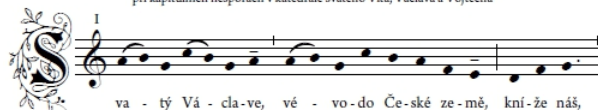
Středověká hudba v Čechách

- česká hudba má kořeny v duchovní hudbě
- nejstarší duchovní píseň v českých zemích byla staroslověnská *Hospodine, pomiluj ny* (vznikla na přelomu desátého a jedenáctého století)
- první duchovní píseň ve staročestině *Svatováclavský chorál* vznikla ve dvanáctém století

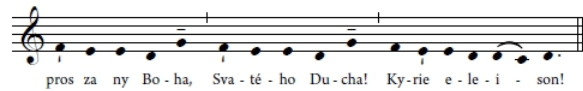
Svatováclavský chorál

při kapitulních nešporách v katedrále svatého Víta, Václava a Vojtěcha

I

va - tý Vá - cla - ve, vé - vo - do Če - ské ze - mě, kní - že náš,

pros za ny Bo - ha, Sva - té - ho Du - cha! Ky - rie e - le - i - son!

II

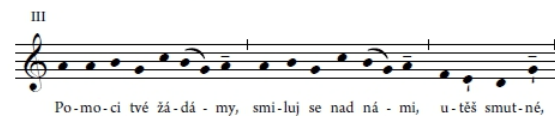

Ne - bes - kých jest dvor - stvo krás - né, bla - žě to - mu, ktož tam pój - de,

v ži - vot věč - ný, o - heň jas - ný Sva - té - ho Du - cha! Ky - rie e - le - i - son!

III

Po - mo - ci tvé žá - dá - my, smí - luj se nad ná - mi, u - těš smut - né,

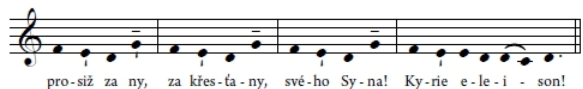

od - žeň vše zlé, sva - tý Vá - cla - ve! Ky - rie e - le - i - son!

IV

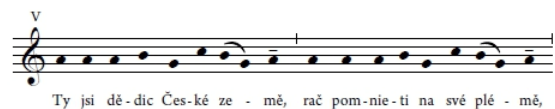

Ma - ri - a, Mat - ko žá - dú - cie, tys krá - lov - na vše - mo - hú - cie,

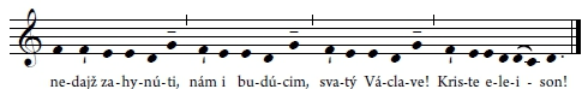

pro - síž za ny, za křes - tá - ny, své - ho Sy - na! Ky - rie e - le - i - son!

V

Ty jsi dě - dic Čes - ké ze - mě, rač pom - nie - ti na své plé - mě,

ne - dajž za - hy - nú - ti, nám i bu - dú - cím, sva - tý Vá - cla - ve! Kris - te e - le - i - son!

Románská literatura v Čechách

- knihy byly psané latinsky
- psali je kněží a mniši
- byly to hlavně náboženské knihy, legendy a kroniky
- nejstarší literární památky jsou o prvních světcích (O svatém Václavovi, O svaté Ludmile, O svatém Vojtěchovi, ...)
- na přelomu 11. a 12. století vznikla první česká (latinsky psaná) kronika, kterou nazýváme Kosmova
(<https://www.youtube.com/watch?v=m4UDLM5goyU&list=PLnplwgXmL676ZF4XY6BrbKpRFABnZExbv&index=21>)

KOSMOVA KRONIKA

Použitá literatura

ČERNÁ, Marie. *Dějiny výtvarného umění*. 5., rozš. a upr. vyd. Praha: Idea servis, 2008. ISBN 978-80-85970-63-0.

KIDSON, Peter. *Románské a gotické umění*. Přeložil Jana SOLPEROVÁ. Praha: Artia, 1973. Umění světa.

MRÁZ, Bohumír a Marie ČERNÁ. *Dějiny výtvarné kultury*. 6. vydání, v Idea servis 5. vydání. V Praze: Idea servis, 2016-. ISBN 978-80-85970-89-0.